Mariola Gurgul
Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

Obiektywizm egzaminu Goethe-Zertifikat B2
Opinia egzaminatora

Znajomość języków obcych zyskuje coraz bardziej na znaczeniu, ponieważ zmiany zachodzące we współczesnym świecie pogłębiły międzynarodową współpracę na wszystkich płaszczyznach. Polacy uczą się przede wszystkim języka angielskiego. Wybierając drugi język obcy, decydują się często na język niemiecki ze względu na położenie geograficzne. Niemcy, Austria i Szwajcaria otworzyły rynki pracy dla Polaków w maju 2011 roku i umiejętność biegłego porozumiewania się w języku niemieckim stała się atutem, szczególnie jeśli potwierdzona jest posiadaniem odpowiedniego certyfikatu językowego. Certyfikaty Instytutu Goethego cieszą się dużym prestiżem i uznawane są na całym świecie.

Instytut Goethego (oficjalna nazwa Goethe-Institut e.V.), stowarzyszenie użytku publicznego z centralą w Monachium (Niemcy), przyznaje świadectwa znajomości języka niemieckiego. W Polsce placówki Instytutu Goethego znajdują się od 16 lat w Warszawie i w Krakowie i współpracują z licencjonowanymi Centrami Egzaminacyjnymi w całym kraju (obecnie jest ich 15). Podstawą systemu egzaminów Instytutu Goethego są poziomy kompetencji językowej A1, A2, B1, B2, C1, C2, opisane w Europejskim Systemie Opisu Kształcenia Językowego.

W niniejszym wystąpieniu chciałabym podzielić się doświadczeniami zdobytymi podczas długoletniej pracy jako egzaminator Centrum Egzaminacyjnego we Wrocławiu i wyrazić, na przykładzie egzaminu Goethe-Zertifikat B2, swoją opinię na temat obiektywizmu diagnozy biegłości we wszystkich sprawnościach językowych na tym poziomie.

Posiadanie certyfikatu na poziomie językowym B2 ułatwia ubieganie się o legalną pracę w Niemczech oraz umożliwia podjęcie tam studiów i prowadzenie badań naukowych. Jest również atutem przy zatrudnieniu w firmach zagranicznych działających na terenie naszego kraju. Dlatego właśnie z roku na rok wzrasta liczba Polaków przystępujących do egzaminu Goethe-Zertifikat B2. Osoba, która zdała ten egzamin, „rozumie znaczenie głównych wątków przekazu zawartego w złożonych tekstach na tematy konkretne i abstrakcyjne, łącznie z rozumieniem dyskusji na tematy techniczne z zakresu jej specjalności. Potrafi porozumiewać się na tyle płynnie i spontanicznie, by prowadzić normalną rozmowę z rodzimym użytkownikiem danego języka, nie powodując przy tym napięcia u którejkolwiek ze stron. Potrafi formułować przejrzyste wypowiedzi ustne i pisemne w szerokim zakresie tematów, a także wyjaśniać swoje stanowisko w sprawach będących przedmiotem dyskusji, rozważając wady i zalety różnych rozwiązań" (Trzcińska, 2012, s. 2).

Egzamin Goethe-Zertifikat B2 składa się z dwóch części:

1. Egzamin pisemny sprawdza stopień opanowania trzech sprawności językowych: czytanie, słuchanie i pisanie.
2. Egzamin ustny sprawdza umiejętność mówienia w języku niemieckim.

W zestawieniu tabelarycznym scharakteryzowałam części egzaminu pisemnego: rozumienie tekstu czytanego (Leseverstehen), rozumienie ze słuchu (Hörverstehen), wypowiedź pisemną (Schriftlicher Ausdruck). Wymieniłam typy tekstów, na podstawie których kandydaci rozwiązują zadania testowe, zadania do wykonania, formy zadań i liczbę punktów możliwych do zdobycia.

Tabela 1. Prezentacja pierwszej części egzaminu pisemnego - Rozumienie tekstu czytaneg

Numer zadania	Typ tekstów znajdujących się w zadaniach testowych	Zadanie do wykonania	Forma zadania	Liczba punktów
Zadanie 1	ogłoszenie w prasie lub w internecie	dopasowanie danych z dwóch kolumn zawierających teksty	na dobieranie	5
Zadanie 2	artykuł (informacja)	po przeczytaniu tekstu wskazanie prawidłowej, zgodnej z jego treścią odpowiedzi lub dokończenia zdania	zadanie wyboru wielokrotnego	5
Zadanie 3	artykuł (opinia)	określenie stanowiska autora tekstu wobec tematu (pozytywne, negatywne/sceptyczne)	opinia	5
Zadanie 4	sprawozdanie reportaż	wstawienie na prawym marginesie wyrazu brakującego w zdaniu	zadanie z luką	10

Pierwsza część egzaminu trwa 80 minut i za rozwiązanie zadań można otrzymać maksymalnie 25 punktów.

Tabela 2. Prezentacja drugiej części egzaminu pisemnego - Rozumienie ze słuchu

Numer zadania	Typ tekstów znajdujących się w zadaniach testowych	Zadanie do wykonania	Forma zadania	Liczba punktów
Zadanie 1	wiadomość na automatycznej sekretarce	uzupełnienie luk lub skorygowanie informacji w tabeli	zadanie z luką	10
Zadanie 2	audycja radiowa - wywiad	wybranie właściwej odpowiedzi na pytanie dotyczące treści wysłuchanej rozmowy	zadanie wyboru wielokrotnego	15

W zadaniu 1. nagranie zostaje odtworzone tylko jeden raz, w zadaniu 2. zdający słuchają wywiadu dwukrotnie. Za pierwszym razem w całości, za drugim we fragmentach. Ta część egzaminu trwa około 30 minut i można uzyskać maksymalnie 25 punktów.

Tabela 3. Prezentacja trzeciej części egzaminu pisemnego - Wypowiedź pisemna

Numer zadania	Typ tekstów znajdujących się w zadaniach testowych	Zadanie do wykonania	Forma zadania	Liczba punktów
Zadanie 1	artykuł prasowy lub zamieszczony w internecie	zredagowanie listu do redakcji gazety lub portalu, w którym uwzględniając cztery punkty, należy wyrazić swoją opinię na temat poruszony w artykule	zadanie rozszerzonej odpowiedzi	15
Zadanie 2	list	znalezienie i poprawienie w liście 10 błędów gramatycznych i leksykalnych	korekta	10

Trzecia część egzaminu pisemnego trwa 80 minut. Za rozwiązanie zadań można zdobyć maksymalnie 25 punktów.

Druga część egzaminu Goethe-Zertifikat B2 - egzamin ustny - odbywa się w ciągu 14 dni po terminie egzaminu pisemnego. Przeprowadzany jest w parach (trwa około 15 minut), w wyjątkowych przypadkach, np. gdy kandydat ma wadę wymowy, indywidualnie (trwa około 10 minut). Decyzję podejmuje Centrum Egzaminacyjne. Ta część składa się z dwóch zadań. W zadaniu 1. zdający przedstawiają krótką prezentację/referat, w którym odnoszą się do tematu przeczytanego tekstu. W wypowiedzi powinni uwzględnić odpowiedzi na trzy zadane pytania:

- Co jest tematem artykułu?
- Jakie przykłady nasuwają się Panu/Pani w odniesieniu do tematu?
- Co Pan/Pani sądzi na ten temat?

Za realizację tego zadania można uzyskać maksymalnie 12,5 punktu. W zadaniu 2. kandydaci dyskutują o tym, które z trzech zdjęć nadaje się najbardziej do podanego tematu (np. na stronę tytułową katalogu biura podróży). Muszą dojść do porozumienia i wspólnie wybrać jedno zdjęcie. Za realizację tego zadania można otrzymać maksymalnie 12,5 punktu.

Egzamin Goethe-Zertifikat B2 jest przeprowadzany i oceniany na całym świecie według tych samych, jednolitych kryteriów. Aby zdobyć świadectwo potwierdzające znajomość języka niemieckiego na poziomie B2, należy uzyskać minimum 60 punktów z możliwych 100, przy czym każda część, pisemna i ustna, musi być zdana.

Testy egzaminu Goethe-Zertifikat B2, które są weryfikowane i zatwierdzane przez centralę Instytutu Goethego w Monachium, opracowują wysoko wykwalifikowani i doświadczeni egzaminatorzy. Przeprowadzona przeze mnie analiza wykazała, że są one, jako narzędzie pomiaru pedagogicznego, bardzo dobrze skonstruowane, mimo że „tak jak nie może być zbioru przepisów na produkcję dobrej noweli lub dobrego obrazu, tak nie może być zbioru reguł, które dadzą gwarancję produkcji dobrych zadań" (Wesman, 1971 s. 81, za: Niemierko, 2009, s. 97). Autorzy testów wykorzystali do ich budowy różne typy tekstów. Są to krótkie artykuły prasowe, np. ogłoszenia, a także sprawozdania czy audycje

radiowe. Teksty są aktualne, poruszają problemy współczesnego świata, ale zaobserwowałam, że nawiązują przede wszystkim do przemian społecznych zachodzących w krajach niemieckojęzycznych. Treści elementów są jasne i zwięzłe, charakteryzuje je poprawność rzeczowa i językowa. Słownictwo i zagadnienia gramatyczne dostosowane są do poziomu biegłości językowej B2. Formy zadań w testach egzaminacyjnych są różnorodne, co moim zdaniem bardziej rzetelnie pozwala ocenić znajomość języka niemieckiego. Niemierko uważa, że częsta zmiana konstrukcji elementów utrudnia pracę badanemu (Niemierko, 2009, s. 101), który „nie zdąża przywyknąć do zmieniającej się formy i zużywa wysiłek na zrozumienie, jakiej nowej czynności technicznej oczekuje się od niego w danej chwili. Lepiej, gdy może skupić się na treści, a nie na formie współdziałania z diagnostyką. Zmiana formy elementów może być związana z przejściem od łatwiejszej do trudniejszej części narzędzia" (Niemierko, 2009, s. 101). Z mojego doświadczenia wynika, że każda osoba zdająca egzamin Goethe-Zertifikat B2 ocenia inaczej zadania pod względem skali trudności. Najwięcej problemów kandydaci mają jednak przy rozwiązywaniu zadania 4. w części - Rozumienie tekstu czytanego i zadania 1. w części - Wypowiedź pisemna, ponieważ tutaj muszą wykazać się dużą znajomością języka niemieckiego i nie mogą zgadywać odpowiedzi. Krytycznie oceniam umieszczenie w testach zadania 2. w części - Wypowiedź pisemna, ponieważ istnieje niebezpieczeństwo, że podczas korekty listu zdający zakodują i później zastosują w komunikacji niepoprawne struktury gramatyczne lub słownictwo. We wszystkich częściach egzaminu kandydaci rozwiązują inny typ zadań: zamknięte, np. zadanie wyboru wielokrotnego, i otwarte, np. zadanie rozszerzonej wypowiedzi czy zadanie z luką. Każdy z wymienionych typów ma zalety i wady, dlatego też zastosowanie wielu z nich przy budowie testów umożliwia dokładniejszą diagnostykę. B. Niemierko wymienia wśród zalet wszystkich form zadań zamkniętych między innymi szeroki zakres zastosowań oraz obiektywne punktowanie wyników (Niemierko, 1999, s. 129). Są to zadania „uniwersalne w tym sensie, że można nimi ująć każdy zakres kształcenia od strony logicznej" (Niemierko, 1999, s. 129), a konsekwentnie stosowany klucz punktowania usuwa wątpliwości egzaminatorów (Niemierko, 1999, s. 129). Wadą zadań zamkniętych jest według mnie przede wszystkim możliwość zgadywania odpowiedzi, co nie odzwierciedla rzeczywistej wiedzy zdających. W zadaniach otwartych, np. w zadaniu rozszerzonej wypowiedzi, kandydaci formułują samodzielnie odpowiedzi, co jest zaletą, ale sprawiają one dużą trudność piszącym i zabierają im więcej czasu (Niemierko, 1999, s. 97). Ponadto punktowanie takich zadań jest mało obiektywne. Zadanie z luką, ze względu na gotowy kontekst wypowiedzi rozwiązuje się szybciej, ale bardziej powierzchownie (Niemierko, 1999, s. 98).

Część pisemna egzaminu oraz wypowiedzi ustne oceniane są za każdym razem przez dwóch niezależnych egzaminatorów. Centra Egzaminacyjne otrzymują testy, klucz punktowania oraz materiały pomocnicze na dwa, trzy dni przed planowanym terminem egzaminu. Prace są kodowane, co zmniejsza szansę dokonania oszustwa w ocenie i pozwala na jej obiektywizm.

Przedstawione przeze mnie wnioski, wynikające z analizy zadań rozwiązywanych na egzaminie Goethe-Zertifikat B2 i doświadczenia zdobytego podczas pracy jako egzaminator, pokazują, że ich zakres tematyczny, struktura i poziom odpowiadają wymogom tego egzaminu. Jednocześnie pozwalają stwierdzić, że oceniają one obiektywnie biegłość we wszystkich sprawnościach językowych na poziomie B2.

Bibliografia:

1. Bauer-Hutz B., Wagner R., *Mit Erfolg zum Goethe-Zertifikat B2, Übungsbuch,* Ernst Klett Sprachen GmbH, Stuttgart 2008.
2. Frater A., Keller J., Thaber A., *Mit Erfolg zum Goethe-Zertifikat B2, Testbuch,* Ernst Klett Sprachen GmbH, Stuttgart 2008.
3. Niemierko B., *Diagnostyka edukacyjna,* Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2009.
4. Niemierko B., *Pomiar Wyników Kształcenia,* Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne Spółka Akcyjna, Warszawa 1999.
5. Trzcińska B., *Odnoszenie egzaminów z języków obcych do Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego,* http:/www.bc.orc.edu.pl, [dostęp: 14.06.2012].
6. http:/www.goethe.de/pruefungen, [dostęp: 5.06.2012].